СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 293. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 17. грудня, 1925. — VOL. XXXIII. No. 293. Jersey City, N. J., Thursday, December 17. 1925. THREE CENTS

Новий плян покінчення вуглевого страйку.

ФИЛАДЕЛФІЯ, 15. грудня. — Сімох послів до пенсилвенійської легіслятури оголосило свій плян покінчення вуглевого страйку.

Після сього пляну представники робітників та властителів малиби сейчас утворити комітет, зложених з шість осіб, по три з кождої сторони. Комітет мавби старатися довести до порозуміння межи спорячими сторонами, а колиб се йому не вдалося, то йому до помочи мавби повстати новий комітет, зложений з 5 членів, виделегованих президентом Злучених Держав або найвисшим судом пенсилвенійського стейту.

Сейчас як сей комітет зберется, робітники малиби перестати страйк та вернути до роботи на тих умовах, на яких вони працювали перед страйком.

Ні представники майнерської юнії ні властителів не мали ще часу заявитися про сей плян. Плян вийшов від стейтових послів з повіту Лузерн, одного з майнерських повітів стейту Пенсилвенії. Заяву підписали всі посли сього повіту з виїмком одного, котрого другі не могли на час найти.

Після заяви сих послів, страйк, котрий вже треває 16 тижнів, коштує майнерів 90 міліонів долярів у страчених зарібках, а властителів 20 міліонів долярів, коли взяти під увагу самі видатки на удержаннє копалень.

ПОЛЬЩА ШУКАЄ НОВОЇ ПОЗИЧКИ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, 16. грудня. — Польський уряд почав через банкову фірму Дилона, Ріда й Спілку переговори з американськими банкирами за уділеннє Польщі нової позички в сумі 100 міліонів долярів.

Польща має надію дістати позичку, заручившися за її зворот своїм тютюновим монополем. Др. Млинарський, віцепрезидент Польського Банку, котрий був тут кілька тижнів і вчора відїхав до Польщі, не хотів газетярам сказати нічого, на скільки заходи Польщі повелися.

ФРАНК ПАДЕ ДАЛІ.

НЮ ЙОРК, 15. грудня. — Французькі гроші впали на місцевій грошевій біржі нині знова о півчверта пункта.

Джеймс Бравн, визначний місцевий банкир, говорив тут на банкеті англійської торговельної палати про свої враження з Европи, та сказав, що всі великі держави Европи находяться на дорозі до кращого, кромі Франції.

ГОРЯЧА ДЕБАТА ЗА ПРОГИБІЦІЮ В КОНГРЕСІ.

ВАШИНГТОН, 15. грудня. —Сенат бачив нині таку завзяту дебату за прогибіцію, що рівні їй він переживав хиба тоді, як прихильники прогибіції висунули її вперше наперед.

Сенатор Брус пятнував прогибіцію як головного розсадника злочинів у Злучених Державах. Сенатор Едж заявив, що від коли Злучені Держави існують, конгрес ще не ухвалив був закона, який ломиться так часто, як прогибіцію. Другі бесідники пятнували прогибіцію як прокляття для горожан та примір крайного лицемірства.

З другої сторони виступали в обороні прогибіції сенатори Вилис, Шепард та Мекелар, котрі старалися доказати, що прогибіцію справді виконується, що урядови вкінці таки вдасться здушити бутлегерство та що се буде корисно для краю.

НЕ ТАК НЕЩАСТЯ, ЯК СТРАХ.

НЮ ЙОРК, 15. грудня. — На пором Кренфорд, що належить до зелізниці Сентрел Рейлровд оф Ню Джерзі, наїхав на ріці Гудсоні якийсь великий торговельний корабель та розбив йому перед. Нещасте не загрозило поромови затопленнєм ні ніяким другим поважнійшим нещастем, але гук зудареня викликав на поромі таку поляку, що люди серед утечі тратували одні других, билися й калічилися. Девятеро з них треба було відставити до шпиталю, як пором приїхав на стацію.

МОЛОДИЙ ЛА ФОЛЕТ ЙДЕ СЛІДАМИ БАТЬКА.

ВАШИНГТОН, 15. грудня. — Хоча републиканська більшість заявила сенатори Ла Фолетови, що вона хоче жити з ним у мирі, ба навіть визначила його свого представника до кількох сенатових комісій, сенатор Ла Фолет заявив, що він держиться далі політичної програми свого покійного батька.

Сенатова републиканська більшість усунула від впливу в комісіях всіх поступовців, котрих вона начисляє разом на 13.

НОВИЙ НЮЙОРСЬКИЙ МЕЙОР ПРОТИ ЕМІГРАЦІЙНОГО ЗАКОНА.

НЮ ЙОРК, 14. грудня. — Підчас свята, уладженого одною місцевою добродійною інституцією, виступав Гарі Гал, генеральний комішенер імігратції, з похвалами для іміграційного закона. Новий мейор міста Ню Йорку Джеймс Вокер виступив зараз проти іміграційного закона, пятнуючи його як льотерію. Мовляв, хто іде в Америку, не знає, чи доїде, як той, що кидає кістки, не знає, що випаде. Мейор казав, що добрий іміграційний закон повинен границі для всіх замкнути або для всіх отворити.

З „УКРАЇНСЬКОГО Т-ВА ДОПОМОГИ ЕМІГРАНТАМ З УКРАЇНИ" У ЛЬВОВІ.

Зі справоздання товариства за місяць жовтень видно, що воно збільшує свою працю в міру можливости. Прибутки такі: добровільних пожертв зол. 29, членських внесків зол. 314, до каси хорих зол. 21. Видатки: Допомог видано зол. 179, допомог-позичок зол. 145, до каси хорих заплачено зол. 63. Вкладки: членських вкладок зол. 922, до каси хорих зол. 147, допомог-позичок зол. 1,187. Усіх членів т-во має 244, з них емігрантів 90, не-емігрантів 154, почесних членів 7. За місяць прибуло 10 нових членів; членську вкладку заплатили 86 членів. Читальня т-ва має 1,155 томів книжок, 15 газет та 23 журнали. За минулий місяць в читальні перебувало 69 членів, а до т-ва звернулося 168 осіб. Т-во видає допомоги, позички та стипендії емігрантам на життя й на освіту. Просимо записуватися в члени т-ва (адреса: Львів, вул. Руська ч. 3, III. поверх) і тим допомогти т-ву в його важкій праці.

ВИДАЧА ПОСЛІВ.

Новий внесок на видачу посла Павла Васильчука вплинув до сойму. Сим разом видачі судови домагається володавський слідчий суддя за віче в Косині дня 7. липня 1924 р. Як у почаївській справі, так і тут свідками з боку обвинувачення виступають Поляки: Ян і Здзіслав Гандзінський, Фелікс Вісняровський і Хамчик. Крім того до акту долучено зізнання попа Вілинського.

МОДЕРНА ВЯЗНИЦЯ.

Вона не істнує ще в такій формі в Европі, а покищо на острові Сапорєа, в голяндських Індіях. Хто там засуджений на кару до двох місяців, може їсти та спати в хаті. За те мусить сидіти у вязниці від 6-ої рано (се трохи завчасно) до 11-ої, від 12-ої вполудне до 4-ої попол. Девятигодинний робучий день. Завдяки такому розпорядкови уряд заощаджує чимало гроша з харчів для вязнів і вязні не можуть нарікати на „стіл і ліжко".

З БОРБНИЦТВА.

В понеділок, дня 14. грудня, відбулися в касарні 71-ого полку піхоти в Ню Йорку великі борні професіональних силачів.

Межи иншими силачами боровся там німецький великан Штайнке з польським атлетом Збишком молодшим, але по півгодинних змаганнях судя не не признав нікого побідником. В першій парі виступив професіональний представник колегій Пендлетон, котрий поклав свого противника Брунова, а відтак на основі сеї побіди визвав на боротьбу відомого силача Підлубного.

Підлубний боровся в послідній парі проти болгарського силача Колова. Підлубний перевисшав свого противника на кільканайцять літ віком та на 40 фунтів ваги. Боротися мали вони три рази, або доти поки один не кине другого два рази. Підлубний, котрого його менаджер представив зібраним як найбільшого російського силача, кинув свого противника в двох перших боротьбах, раз по 10 минутах, другий раз по 8 минутах. Третої боротьби через се вже й не було.

Публиці подобалася в Підлубного його кольосальна постава, велитенська сила, гарне знаннє европейської штуки борбництво та його скоре научуваннє американської. Американські газети дають йому в своїх рапортах перше місце перед описом боротьби польського шампіона Збишка.

ҐЕНЕРАЛЬНИЙ СТРАЙК В ПАЛЕСТИНІ.

В Палестині проголошено генеральний страйк, яко протест проти англійської політики, що має за підставу відому декларацію Балфора. У тій декларації говорить Балфор про створення із Палестини жидівської держави. З тим не хотять погодитись Араби, що теж живуть в Палестині і тому вони протестують проти англійської політики, яка стремить до виконання тої декларації. Комітет Арабів видав проклямацію, в якій домагається від усіх робітників перервання праці.

ПРО ЖЕРОМСЬКОГО.

Стефан Жеромський, найбільший сучасний польський письменник, що помер дня 20. м. м. у Варшаві, мав 61 літ. Уродився він у Стравчині, келецького повіту. Гімназію скінчив у російській гімназії у Кельцах. Скінчивши варшавський университет, не пішов на державну службу вчителя, а був приватним учителем, у ріжних містах. Їздив також по Европі; якийсь час був занятий у польськім музею в Раперсвілю (Швайцарія). Пізнійше працював як помічник бібліотекаря в бібліотеці гр. Замойських. Від 1905 р. проживав або в Закопанім або закордоном. Останніми роками жив на т. зв. королівськім замку у Варшаві, де уряд жертвував йому мешкання. Перші твори друкував в соціялістичнім „Глосі". Найважнійші його твори: Роздзьобіон нас круки і врони, Оповідання, Сизифове праце, Ухвори повєсцьове, Людзє бездомні, Ариман мсьці сен (1904), Попйоли, Дзєє ґжеху, Промень, Урода жиця, Верна Жека, Валька з шатанем, (3 т.), Вшистко і ніц, Вятр од можа, Пшедвйосне (1925), Драмати: Ружа, Сулковскі, Уцєкла мі пшепьоречка.

НОВА ПОЧЕСТЬ ДЛЯ АЙНШТАЙНА.

Королівська Академія Наук в Лондоні признала Албертови Айнштайнови, творцеви нової фізичної теорії, тзв. медаль Коплі, як високе наукове відзначення. Це виїмкове відзначення чужинця англійською національною інституцією є ще одним проявом духа, такого рідкого в повоєнній Европі. Англія надолужила Айнштайнови прикрі досвіди у його батьківщині, якої атмосфера була для нього надто важкою.

ВЕЛИКИЙ ПРОЦЕС ПРОТИ УКРАЇНСЬКИХ СЕЛЯН НА ВОЛИНІ.

Дня 24. падолиста почався у Рівному великий політичний процес проти 40 українських селян, обвинувачених за приналежність до Української Революційної Повстанчої Організації („УРПО").

Фінансові клопоти Франції

ПАРИЖ, 15. грудня. — Фінансова комісія парляменту відкинула плян фінансової реформи, який предложив міністер скарбу Люшер, з тим, щоби в ньому пороблено важні зміни.

Якщо не дійде до порозуміння щодо змін, то Люшер уступить, а може й цілий кабінет.

АНГЛІЯ ПЛАТИТЬ.

ЛОНДОН, 15. грудня. — Англійське правительство вислало сьогодня Америці чек на $92,300,000 яко піврічну рату на сплату воєнного довгу.

Досі Англія вже заплатила Америці $810,000,000, а остається ще до сплати $4,461,700,000.

Се Англії приходиться важко, бо ніхто з аліянтів, що винні Англії понад 10 міліярдів долярів, довгу не платить.

ДИКТАТУРА НАД БЕЛЬГІЄЮ.

БРУКСЕЛЯ, столиця Бельгії, 15. грудня. — Бельгійський міністер скарбу Жансен заявив, що викинув з приходів у буджеті суму 200,000,000 бельгійських франків, які Бельгія має на другий рік дістати від Німеччини на основі пляну Доса.

Се зроблено на домаганнє американських і англійських банкирів, котрі заявили, що інакше не позичать Бельгії більше гроший.

Вони сказали Бельгії, що відшкодованнє не представляє дійсних приходів нації і тому представляє буджет у фальшивому світлі. Гроші з відшкодовання се хвилевий дохід на відбудову знищених війною околиць краю.

ЛІҐА ДАЄ МОСУЛ АНГЛІЇ.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 15. грудня. — У спорі Англії з Туреччиною за Мосул (частину Мезопотамії, в Азії) рішила Рада Ліґи Народів, що віддає сю країну на 25 літ під зверхність Англії.

СНІГИ У ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ, 15. грудня. — В північній Франції випали великі сніги, які спинили в многих сторонах комунікацію.

НОВИЙ ПРЕЗИДЕНТ ПОРТУГАЛІЇ.

ЛІСБОНА, столиця Португалії, 15. грудня. — Новообраний президент Португалії Бернардіно Мачадо обняв урядованнє і назначив новий міністерський кабінет.

Тому 8 літ правительство Португалії було вигнало Мачада, але він вернувся в 1921 році і тоді став був членом кабінету.

ДЕЩО З ФАНТАЗІЇ.

ВАРШАВА, 15. грудня. — Польський сойм ухвалив законопроект, що всі емігранти з Польщі до Злучених Держав мусять їхати через польські морські пристані.

(Але де взяти тих пристаний, коли „од моржа до моржа" нема ніодної...)

ЗАБОГАТО.

АТЕНИ, столиця Греції, 15. грудня. — Грецьке правительство вислало депешу до Женеви, в якій заявляє, що $219,000 відшкодовання, яке вона їй звеліла заплатити Болгарії, се зависока сума, бо вона тільки шкоди не наробила.

ЗА ПЕРЕНЕСЕННЄ СТОЛИЦІ.

БЕЙРУТ, Сирія (Азія), 15. грудня. — Сирійські націоналісти розвели агітацію за перенесеннєм столиці Сирії з Дамаску до Алеппа.

ЗНИЩЕННЄ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ.

КИЇВ, 10. грудня. — Комісія охорони старовини оглянула в товаристві представників Української Академії Наук собор св. Володимира.

Показалось, що позолота з копул „зійшла" („хтось" про се подбав), частина мідяного покриття зірвана і також знищені марморові підмурки. Внутрі церкви образи понищені.

ЗЛОТІ ЗНОВУ ПАДУТЬ.

ПАРИЖ, 14. марта. — Польський злотий з початком минулого тижня був упав до половини, себто до 10 американських центів. Відтак вдалось було польському урядови його трохи підратувати і піднести пару разів на кілька центів. Та сьогодня він знову упав майже таксамо як тому тиждень.

ПАПА НАЗНАЧИВ НОВИХ КАРДИНАЛІВ.

РИМ, 13. грудня. — Сьогодня відбулась у Ватикані тайна консисторія, на якій папа римський іменував чотирох нових кардиналів і виголосив промову.

Новоіменовані кардинали се Бонавентура Черретті, папський нунцій у Франції; Петрик О'Даннела, архиепископ в Ірландії; Енріко Гаспаррі, папський нунцій в Бразилії; і Алессандро Верде, секретар конгрегації віроісповідань.

У свій аллокуції (промові) папа висловив признанне теперішньому італійському правительству за прихильність до церкви, яка, казав, є лиш частинною покутою за минуле.

Натомісь докоряв фашістському урядови, що заперечує робітникам свободу організуватись по своїй волі.

Вкінці висловив невдоволенне з приводу ріжниць між владою і церквою в кількох републиках в півдневій Америці і в Чехо-Словаччині.

Кажуть, що старий державний секретар папи римського, 73-літній кардинал Гаспаррі, уступить, а на його місце прийде його братанок, новий кардинал Енріко Гаспаррі.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

З КІНЦЕМ РОКУ

Знова кінчиться рік, і знова наближаються річні збори по відділах нашої організації, на котрих будуть вибиратися нові урядники відділів. Се й повинно заставити членів призадуматися над сею справою.

Український Народний Союз стоїть якраз тепер перед важними подіями. Тепер власне пускається в життя цілий ряд нових поліс, себто способів обезпечення, ухвалених послідною загальною конвенцією Українського Народного Союза. Введенне сих поліс у життя буде вимагати богато праці від головної канцелярії Українського Народного Союза, але буде воно вимагати теж немало праці і знання від відділових урядів. Правда, головна канцелярія дасть усякі поучення відділам і членам, але, коли відділи виберуть справних, бувалих та розумних урядників, то з ними нова праця буде йти богато скорше, як вона йшлаби, колиб сі відділи вибрали урядників несправних, непрактичних та неохочих до науки.

Тому інтерес Українського Народного Союза, себто інтерес всіх членів, або краще сказавши, інтерес кождого члена, вимагає того, щоби при виборах тепер перейшли урядники, які мають досвід у веденню відділів, практику в веденню відділових зборів, в організованню членів та веденню відділових кас. Члени Українського Народного Союза мусять закинути всякі особисті зависти та дивитися за громадським інтересом, і при виборі кождого урядника дивитися лишень за тим, чи він сповнить обовязки свого уряду як найкраще.

ГУБЕРНАТОР ПІНШО ВІДДАЄ

Коли кілька днів тому назад властителі копалень вугля відкинули пропозицію пенсилвенійського губернатора Піншо щодо навязання нових переговорів з представниками страйкуючих майнерів, то здавалося тоді й публиці й страйкарам, і здавалося передовсім властителям, що сим вони раз на все поховоронили заходи губернатора. Сі заходи вони ненавиділи тому, бо вони вважають губернатора Піншо ворогом властителів, а прихильником майнерів, а відкинули його пропозицію тому, бо згоджуючися на неї, властителі мали мовчки признати річи, яких вони признати не хотіли. Тепер показується, що хто так пояснив ситуацію та характер губернатора Піншо, помилився. Піншо видно не з тих, щоби, раз побитий, здавався сейчас та опускав руки. Доказом того є його зазив до пенсилвенійської стейтової леґіслятури на надзвичайну сесію.

Ся сесія межи инчим має вирішити передовсім справу вуглевого промислу. Свій заклик на надзвичайну сесію леґіслятури Піншо пояснює в сей спосіб, що своїм відкиненнем його пропозиції властителі копалень вугля показали, що їх нічого не обходить терпіння ні страйкарів ні широких кругів громадянства. Як Піншо каже, о заяви властителів в Америці вівся страйк майнерів проти властителів копалень; від їх відкинення переговорів ведеться страйк властителів копалень проти громадянства. Заатаковане громадянство мусить на сей визов відповісти. Відповідь воно через зроблення на будуче неможливими подібні поступки зі сторони властителів копалень.

Губернатор Піншо з грубша показує, як він се хоче зробити. На його думку, вуголь се напів публичний маєток, бо від його правильної доставі залежить у великій мірі публичний добробут. На сій основі громадянство не може допустити, щоби сей важний товар могли собі тамувати приватні властителі. Уряд повинен умішатися в сю справу, і запевнити правильну доставу вугля. На думку його, справу може обняти в свої руки федеральний уряд на тій основі, що вуголь се річ, необхідна для межистейтової торговлі й промислу.

Що вийде з тих предложень, що з них остаточно лишиться, годі нині сказати. Одно можна сказати, що виступ властителів копалень оґірчив сильно суспільність, коли він довів один уряд до такого острого виступу проти них. Нетакт властителів посунув уперед як не полагодженне вуглевої справи, то хоча полагодженне вуглевого страйку.

ГІДНИЙ ПРИМІР ДО НАСЛІДУВАННЯ

Кілька речень дописувателя з Істону, в стейті Пенсилвенії, заслугують на увагу ширшого українського громадянства в Америці.

Ся допись показує, як горсточка свідомих одиниць працює не попускаючи для народної справи. Нема з краю такого заклику, який не найшовби відгуку в серцях істонських громадян. Не дивлячися на страшні перепони, вони збирають жертви при кождій нагоді. Послідними часами вони стали давати жертви, робити збірки не лишень на публичних місцях, на концертах, вічах, церковних відправах, але й на приватних зібраннях. Хрестини, іменини, поминки, заручини, чи весілля, — всяка родинна чи товариська оказія добра для них, щоби пригадати собі на старий край та післати йому хоча пригадку про братів на чужині. Кожда така збірка не велика, але коли взяти під увагу, що такі збірки відбуваються часто, то загально ся невеличка громада громадян дає розмірно більшу суму на народні цілі, як неодна велика громада.

Істонським громадянам треба видержати на сій дорозі, а скоро їх слідами підуть другі українські громади в Америці. Звичай збирати на приватних приняттях уже починає як слід вкорінюватися. З нього може бути гарна допомога старому краєви в його тяжкій боротьбі проти національних ворогів.

ПО КОНФЕРЕНЦІЇ В ЛОКАРНІ

IV.

Не завадить послухати, що говорять деякі чужі політики, що до Локарна на переговори не їздили.

Льойд Джордж любить з кождої такої нагоди користати і сказати пару своїх інтересних поглядів на неї. Цим разом він однак нічого такого важного не сказав, — хиба що порівняв історичну епоху з Парижа-Версалю 1919 р. до Локарна 1925 р. з летом з якогось ледяного світа до оживляючої теплоти полудневої підальпейської долини!

Дуже однак інтересні погляди висказує секретар другого відновленого робітничого інтернаціоналу Фріц Адлер, той самий, що власне девять літ тому застрілив австрійського міністра президента гр. Стірґка. „Є це без сумніву — пише він у одній робітничій часописи — потішаючий обяв, коли новий пакт нищить неслушність мирового договору бодай остільки, що на місце односторонного диктату ставить взаїмне порозуміннє. Є це дуже обіцюючим поступом, коли Німеччина і Франція добровільно і яко рівні одно з одним — ручать за мир там, звідки доси через цілі століття виходив для Европи неспокій, а то: за мир в Надрайнщині (зн. над рікою Райном).

„Яке це мало значіннє, що Райн був через цілі століття предметом сварки в Европі?

„То була лише одна частина того великого історичного процесу повстання суцільних національних держав, котрий іде в парі з капіталістичним господарством. Цей процес починається — ідучи вслід за господарським розвоєм — найперше у великих народів заходу: у боротьбі між ними, у боротьбі о ріку Райн — повстає підчас війни в часі французької революції найперше модерна Франція, а потім по побіді над „дідичним ворогом" (1871 р.) зєдинюєсь і повстає німецька держава. — Недавня світова війна була послідним, хотя страшним відрухом того процесу. Колиж тепер Франція і Німеччина годяться з собою і собі взаїмно ґарантують за свої границі, то це означає, що процес творення держав на заході остаточно закінчився, і що на тім пункті розвою, котрій ті два високозорганізовані краї осягнули, вимагають взаїмні відносини між ними уже при помочи грубої оружної розправи.

„Є це безумовно великою історичною подією: то, що безупинно діялося цілі століття — приходить нараз до стану супокою, приходить до замиренія над Райном. **Локарно — це послідна точка історії про вчерашне.**

„Однакож тимчасом розвій капіталістичний, що розбуджає зі сну все нові народи, тимчасом **процес повстання держав посунувся вже віддавна з заходу на схід.** Друга половина минувшого століття так і була виповнена пробудженнєм тих народів сходу Европи, що їх доси уважно було за „безісторичних". Є це другий акт великої історичної драми, лише на иншій сцені, котра сягає від Фінляндії аж на Балкан. Наколи світова війна на заході повторила лише стару, кроваву історію, боротьбу о Райн, щоби остаточно доказати, що та боротьба є властиво безплодною — то та війна причинилася до розвою нової історії на сході Европи. І власне в тім, що світова війна принесла Фінляндцям, Полякам, Чехам та Югославянам волю та власну державність — в тім власне лежить її світовоісторичне значінне.

„Однакож тому процесови далеко еще до кінця. Границі на сході означені мировими договорами з 1919 року не є ще остаточно усталені, — Локарненський пакт обезпечення, що бере границі на заході під ґарантію великих держав — не приносить рівночасно і для сходу достаточного обезпечення границь. Для сходу Европи, для повстання нових держав і для змагання на наших очах — народів між собою, котрі творять **теперішню світову історію** — не принесло Локарно ніякої розвязки, але хиба лиш формули для наслідовання.

„Однакож світова історія і у тім напрямі уже далі пішла. **Починається уже третій акт.** Пробуджуються нові народи, творять держави, а ідучи крок за кроком у тяжких змаганнях наперед — борються о свою свободу та соборність. І так Югославяне не злялися еще і доси **країнці не мають соборної держ** у суцільну одну націю, **еще і Укажни** — а тимчасом уже на далекім востоці, у Азії борються міліони терпеливих, придопталих гіндуських та китайських кулі о людські права, самоозначенне та державне існованне. Нові небезпеки зачинають грозити, вариться щось нового в кітлі історії та стає дійсностю".

І далі каже Фріц Адлер:

„Ліквідується в тій цілі війну вчорайшу, щоби мати свобідні руки для війни завтрішньої!"

Дуже інтересне світло кинув на всі ті справи знаменитий австрійський політик. **др. Отто Бавер** у своїм рефераті про робітничий конґрес в Марселі перед збором робітничих мужів довіря у Відни. — Говорячи про пробудженне нових „неісторичних" народів на сході і про їх змагання до власної державности, висказав він між иншим ось які думки:

„Що це всьо означає — зрозуміє може Австрієць скорше як хто инший, так як ми пережили в Австрії в 19-ім столітті щось дуже подібного. Чиж ми не бачили як Югославяне (Серби, Хорвати та Словінці. К. Т.) що більше як тисяч років зносили терпеливо і без спротиву над собою панованне ріжних чужих панів — нараз в 19-ім століттю піднеслись з пониження і просоння? І як вони крок за кроком — з початку висміювані і погорджувані, а потім з кождим днем грізнійші — зискували на силі, як вони ішли вперед при помочи цілого ряду повстань і воєн — аж остаточно попали в таку непредолиму ворожнечу з Габсбурґами, що запалили пожежу світової війни а монархію Габсбурґів знищили?

„Доля, що постигла ту монархію в минувшім століттю і на початку цего століття —постигне також всі инші імперіялістичні держави у дальшім протязі цего століття. **Кожда Австрія діждеться ще свого Сараєва*).**

Колиж др. О. Бавер пророкує такий сумний кінець таким імперіялістичним могутним державам як Росія і Англія (бо до них він піє) — то що говорити про такий штучний, безсилий новотвір як Польща, або як звірсько-дика Румунія?! І чи надовго ще буде мати Франція охоту та потребу анґажуватися у якісь польські авантури за двайцятьма ріками та горами?!

І звідси те велике занепокоєнне між Поляками, звідси те трагічне ломанне рук!

Тут треба би ще згадати про погляди висказані німецьким професором і письменником **Павлом Рорбахом** на його викладах, що їх виголосив недавно у Відни та Будапешті. Др. Рорбах — це знаменитий знаток відносин на сході Европи. Перед війною був він професором на університеті в Дорпаті, де викладав російською мовою.

Підчас світової війни жив він вже (і доси живе) у Берліні і там я відвідав його з кінцем мая 1918 р. Він власне повернув був з Київа, де студіював відносини стоячої під німецьким омофором гетьманщини. Він видів її хиби походячі з занадто наглядного руссофільського курсу і він вернувши домів написав про це меморандум до команди „Оберост" в Ковні, куди і я вибирався. В тім „Оберост" був шефом генерального штабу ґенерал Гофман головний зачинщик берестейського мира і та головний протектор гетьманського перевороту. Концепт того пропамятного письма виповичив др. Рорбах на пару день мені і я мушу сказати, що перечитавши його я прийшов до переконання, що хто з родимих Українців не міг би так ясно представити потреб і домагань нової української державности, як це зробив той Німець. Своїм робом — він будучи в Київі перебалакав з всіми визначними Українцями і тому і довідався про українські болі безпосередно з самого жерела.

У викладах, про котрі я говорю він кинув дуже ясне світло на справу Локарненських договорів. Після нього — а інформації його сягають дуже глибоко — цілу ту акцію заранжувала Англія, котра взагалі приготовляє світову мобілізацію проти Росії. Говорю Росії, бо широкий світ дуже добре знає, що так званий „Союз соціялістичних радянських република" це лише „блоф", це лише маска, під котрою криється цілком звичайна собі імперіялістична Росія. Та Росія веде ту саму імперіялістичну московську заграничну політику, яку вела Росія царська. І та послідна рада була — дорогою через Афганістан поширити свої впливи аж на англійські Індії, але її так не удавалось, як це удається їй при помочи випробованої системи аґітації советам. Вони в той спосіб і до Китаю дібралися і там розвели не абиякий рух проти англійських капіталістів. Звідси то і дипльоматична мобілізація Англії проти советів, звідси і ті запобігання коло Німеччини стоячої доси близко до советської Росії — раз з уваги на експорт до неї своїх товарів і побиранне від неї сировини, другий раз з уваги на спільного ворога Польщу.

Після д-ра Рорбаха Англія готова постаратись і о дозвіл злуки Австрії з Німеччиною і о відобранне Польщі коритаря та других займанщин — однак під услівєм цілковитого зірвання з Росією.

Будь що будь — Чічерін перенюхав письмо носом і зрозумів слушність вискзу англійського посла у Вашингтоні Говарда що: „**Локарненські рішення це найтяжший удар, який колинебудь завдано комунізмови!"**

Чічерін це згори предвидів і тому то він на лоб на шию полетів еще перед локарненським зїздом до Варшави, а звідтам до Берліна. Мовляв — я із вами, Поляками хочу замиритись (очивидно на кошт Українців та Білорусинів) але і з вами, Швабами не хочу перетинати давних нитох дружби.

У Варшаві застав Чічерін вже отверті мов брама стодоли рамена Скржинського, котрий також вже був предбачив, що в Локарні много для своєї „менченніци народуф" (тепер вже „менчицелькі народуф") не вскурає. Тимбільше тепер, по Локарні Скржиньскі та Чічерін здані на себе самих і можуть для зазначення братерства та „спульносці інтересуф" гуляти собі спільно раз краковяка то другий раз камаринської.

Однак — коли навіть як пани бються то в мужиків чуби тріщать, то щож допевра тоді, коли оба пани годяться зі собою і спільними силами дупцують на плечах поваленого на землю дядька!

Цим поваленим дядьком є ми, Українці, а хоч обом панам в Локарні не повезло, помимо того, що один з них був навіть там присутний, то наша ситуація докищо не змінилась: ми все ще лежимо, а оба окупанти гуляють на наших плечах!

Кирило Трильовський.

*) Себто такого замаху, як у Сараєві 28. червня 1914 р., що дав причину до вибуху світової війни.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Гетьманат розбиває Січову Організацію.

„Січ" ім. Гонти в Нюарку, сотня друга, 5. Округа Січової Організації ухвалила себе розвязати, що й наступило дня 18. падолиста 1925 р. Касову готівку в сумі $62 рішено вислати до краю і розділити як слідує: $25 для інвалідів, $25 на політичних вязнів і $12 для Рідної Школи. Гроші вислано вже до Обєднання.

Як відомо нюарському громадянству наша сотня сповняла весь час свій національний обовязок чесно і примірно. Ніґде нас не бракло, коли ходило о добро народної справи. Ми дбали про старий край, а наші численні звіти, оголошувані в часописах свідчать наглядно що ми не занедбали ні одної обставини, ні одної пекучої народної потреби. Нашим бажанням було зеднати нашу громаду в допомозі визвольним змаганням старого краю. І що було в наших силах, ми зробили.

Тому прикро нам тепер оголошувати, що ми мимо того мусіли нашу „Січ" розвязати. Та в тім не наша вина, але вина теперішнього січового проводу в Шікаґо, що не числячись з голосом громадянства ні з голосом самих так січовиків проголосив гетьманат та вимагає присяги на вірність гетьманові Скоропадському. Наша сотня знала, скільки то шкоди наносить гетьманат нашій Січовій Організації і домагалася від Головного Уряду, щоби направив лихо, бо на тім потерпить дуже добро організації. Та голос наш не знайшов розуміння. Головний Уряд проголосив без всякого управнення на власну руку гетьманом України російського ґенерала Скоропадського і домагається далі, щоби його визнали всі січовики і то ще тепер, коли Скоропадський їздить на наради з Кирилом, що то хоче вийти на московського царя та відбудувати царську Росію, ту саму, яка нас тільки сот літ держала в неволі.

З гетьманатом загнався вже Головний Січовий Уряд так далеко, що ми мусимо виповісти йому послух, бо бачимо, що він тим нищить Січову Організацію. Ми не знаємо навіть скільки є Січовиків, які приходи і які видатки? Ніякого звіту нема, а тільки гетьман і гетьман. Не диво, що старі січовики відпадають, а з нових до такої Січи ніхто пристати не хоче, бо не кождий хоче зараз присягати на вірність як бувало колись Франц Йосифови за Австрії. Та тоді ще був якийсь цісар, а тепер присягай неістнуючому гетьманови.

То так не добре. Січова організація гарна і добра організація. Вона має добрий вплив на наш нарід і нею треба дорожити, а не розбивати її. Нам не треба якраз гетьмана, а праці над самими собою, а праця єдина як співаємо в пісни, з неволі нас нас вирве. Вона нас освідомить і збудує ту силу, яка потрібна, щоби скинути вороже ярмо та збудувати самостійну українську державу.

ДІТРОЙТ, ГЕМТРЕМК, МИШ.

Підпирають Земельний Банк.

Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94 У. Н. Союза, яке при кождій нагоді складає жертви на рідний край, ухвалило тим разом з нагоди субскрипції уділів Земельного Банку Гіпотечного у Львові закупити пять акцій на суму $25.

Також гром. Стефан Простий закупив від себе дві акції за $10.

Є надія, що наша патріотична громада поведе ще більшу збірку за закупно уділів, а тим підіпре наш одинокий український банк в краю.

Іван Чайковський.

ДО ВСІХ ВП. ПАНІВ СЕКРЕТАРІВ У. Н. СОЮЗА.

Отсим повідомляється всіх Вп. Панів Секретарів місцевих відділів У. Н. Союза, що календарі на рік 1926. зістали вислані до всіх відділів. Обовязком кождого секретаря є календарі відобрати і такі роздати членам по ціні 30 центів за примірник а належитість прислати в місячним рахунку сего місяця.

В случаю не одержання календарів місцевий секретар має сейчас повідомити про це Адм. Свободи. Секретарі не одержавші календарів і не повідомивші адм. Свободи найдальше до 21-го грудня с. р. не будуть мати права упоминатись, бо пізніще за такою посилкою буде неможливо зробити відповідних пошукувань.

При тій нагоді проситься всіх Вп. Панів Урядників прислати рахунки і звіти не пізнійше 28-го грудня, щоби можна приступити до річних замкнень. Також проситься прислати повну належитість згідно із рахунками щоби не перетягати жадних довгів на слідуючий рік.

В случаю смерти члена проситься сейчас подати відомість до головної канцелярії щоби можна приспішити висилку смертного листа і посмертну запомогу виплатити ще сего року.

Р. Слободян, фін. секр.

ВІД У. Н. КОМІТЕТУ.

Члени управи У. Н. Комітету відбули 10-ого с. м. нараду в справі продажі дому У. Н. К. в Ню Йорку, на яку запросили членів екзекутиви Обєднання.

На сій нараді постановлено продовжити реченець для зголошення оферт на купно дому У. Н. К. до кінця сього року.

Звіт з наради буде поданий окремо.

ЗА У. Н. КОМІТЕТ:

о. Волод. Лотович
Іван Добрянський
Волод. Лотоцький

ДОПИСИ.

ГАРТФОРД, КОНН.

Про митр. І. Кедровського.

Про православного митрополита з Ню Йорку, Івана Кедровського, пишуть, що його приславли большевики з Росії.

Я інтересованим хочу подати до відома, що о. Іван Кедровський є в Америці 24 роки і вже 14 літ є горожанином Злучених Держав. Він був довший час православним священиком в Гартфорд, Конн.

Іван Береля.

ГАРТФОРД, КОНН.

На поміч голодним.

У нас відбулось віче 8. падолиста с. р. в справі голодуючих братів в старім краю. Віче відбулося за стараннем нашого українського Комітету.

На вічу промовляв др. Л. Цегельський, котрий зясував положення українського народу в старім краю, звернувся до зібрання, щоб не жалували дати жертву на поміч терплячим братам в старім краю. По промові др. Цегельського приступлено до збирання жертв.

Віче відбулося в добрім порядку і була належита згода між усіми, та коли прийшло до дискусії, знова віджила давня партійність і було трудно прийти до порядного заключення.

Всіх гроший зібрано $86.66 і по заплаченню ренту за галю та подорож бесідників і оплаченню посилки лишилось $60.00, які вислано до старого краю через Український Червоний Хрест.

Жертвували по 5 дол.: О. Мотиль, Тео. Галенда, Л. Залуцький, І. Новицький, А. Маслоха, І. Нестерук; по $2.00 І. Сиротюк, В. Гетьман, Ф. Гаврилюк, Т. Шаршон, Т. Ткачук, А. Мокрицький, Н. Галаз, Добровольський, П.Курко, Кібала, Д. Ярдан. А. Курило, П. Молява $3.00; А. Патуляк $1.50; по $1: С. Андрушко, О. Андрушко, М. Івасько, А. Гвіздь, В. Гаврилюк, Ф. Марчук, Др Л. Цегельський, А. Пивцьо, М. Воробель, К. Ярошевич, Ф. Дикий, В. Захарий, М. Подубинський, К. Джонс, О. Курко, К. Мокрицький. Дрібними жертвами зібрано $10.16. Разом $86.66.

Іван Нестерук, секр.

Від редакції.

Замісць сваритись, куди посилати, наймудрійше посилати через Обєднаннє в Филаделфії. Коли гроші ідуть через Обєднанне, то є певність, що прийдуть на призначене місце і на призначену ціль, та що і тут і там будуть під громадською контролею.

Кромі того Українцям не треба анархії, але порядку, ладу, організації, бо анархією ніколи не збудуємо ні держави ані громадських інституцій.

ДОПИСЬ

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

Чому Довжанка забута?

Соромно і жалко ставити таке питанне тоді, як вже зі всіх закутин Східної Галичини заклики покінчились і вже їх в пресі нема. Видно, що другі села задоволені зі своїх еміґрантів. А що ми? Дуже мало. Шкода, що колись говорили, що Довжанка вже вся в Америці, що церкву тримає в Ню Гейвен; що треба відділ Союза назвати Довжанка, бо сама Довжанка тут. Та се вже не та Довжанка з тернопільського повіту, в Галичині. Се про тих і до тих, що звідтам вийшли. Хиба не знаємо, що там нужда та голод? А голод се не політика або пр. прогібіція. Голод і найгіршого каліку заставить повзатись милі, щоб випросити милостині. А наші браття в таких обставинах будують Народний Дім, щоб примістити кооперативу, молочарню, магазин і читальню. Ага, скаже дехто, кількох богатиших з поміж нас. А от перед мною кілька листів, що подам деякі уривки і так: кооператива добре, бо дають за гроші і боргують, іно я не можу бути членом, бо се коштує 2 доляри вступ, а тут грошей нема. Нам вже не трайти до міста по топку соли, літру нафти, та по мило. Се дістанем в кооперативі, таньше і не таке фальшиве як в місті. Ми тепер хату наймаєм і зачали будувати свою, але без Вашої помочи не зможем. Тож поможіть Браття зза моря! Бо лише на Вас покладаємо надію. Всі Ваші жертви золотими літерами будуть записані в серці кождого і переказувані з покоління в покоління.

Від себе тут не потрібно нічого додавати, хиба що ми тут таки щасливіці. Дехто має пару сот в банку; дехто Форда, а дехто і домик та фармочку, або хоть позволить собі мріяти про дещо. Ню Гейвенці вже дещо в тій справі зробили, але се капля в воду. Також заложили Комітет, що до нього входять: Я. Швець, М. Плугівський і І. Андрушків. Сі країни може вже й по парі підошев виходили, збираючи жертви на згадану ціль, бо комітет істнує ще від 1919 року.

Я кличу виходців з села Довжанки, пов. Тернопіль, без ріжниці переконання, поможіть хто чим може а поміч може не буде в дарунку, бо як ми не знали, чи будем в Америці, як не знали, що лишимось до нинішного дня, так і не знаєм, чи не прийдесь колись вернутись назад, а тоді певно із сорому почервоніємо, як не дамо на свою хату. Отже Браття в Дітройт, Филаделфії, Ню Йорку, спішіть по інформації до секретаря на адресу:

Іван Андрушків

237 Saltonstal Ave., New Haven, Conn.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Українська Народна діточа школа, котра міститься під ч. 220 Е. 106-та ул., повідомляє родичів, котрі мають діти шкільного віку, що приниимаємо дітий до школи іще до Нового Року. Котрі родичі бажають, щоби їх діти уміли читати і писати по українськи і знали українську пісню, то просимо приводити їх до впису. Наука відбувається 3 дні в тижни у вівторок, середу і пятницю від години 5-ої до 7-ої вечер. Памятайте родичі, що наша будучність в Америці се наші діти і коли вони будуть уміли читати і писати по українськи і будуть вписані в українські товариства і організації, то українська будучність в Америці буде забезпечена. 293

Іван Стадник, преде. школи.

ВІЧА.

Форд Сіті, Па. В пятницю, дня 25. грудня 1925 р. відбудеться Велике Віче на поміч голодуючим в старім краю, в Укр. Домі, 600 — 6-та улиця в Форд Сіті, Па. Початок віча 2. год. пополудни. Запрашаєся всіх до численної участи. Бесідники позамісцеві.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ

Дописуватель, Бінґгемтон, Н. Й. — В дописі критикуєте аматорів головно за їх виступи поза сценою, а се Ви повинні були оставити на інщий раз, а сим разом критикувати (зясувати безсторонно) їх гру на сцені.

В. Новаковський, Йорквил, О. — Адреса Діла: DILO, RYNOK, 10, LEMBERG, EAST GALICIA, EUROPE. Річна передплата 12 долярів, піврічна 6 долярів.

В ПОГОНІ ЗА МІЛІОНАМИ.

(З німецької повісти Е. Г. Зеліґера переробив В. К.).

(Продовження) (20)

Петер Фос здригнувся на ці слова. Але часи його заздрости вже давно минули. Він знав, що Полі тільки про нього думає, коли їздить із Додом.

„Поздоровіть цю даму від мене!" сказав він по німецьки, стискаючи Додові руку, аж кайдани брязчали.

Дод заскреготав зубами зі злости ізза такої холоднокровности злочинця. „Ми не стоїмо тут проти себе, щоб балакати собі приємні речі. Кажіть зараз, де міліони!"

При цьому Дод забув настільки цю дивовижну ситуацію, в якій вони були, що вхопив Фоса за груди.

„Ви певне хочете мене знов арештувати?" гукнув Петер Фос по російськи і пустився боксувати його.

Але його нові товариші випередили його. На Дода посипалися нараз з усіх боків стусани пястуками і ногами і він вилетів з юрби арештантів як мяч крізь вікно.

Після цього кольона рушила під ескортою козаків до копальні у Петровську.

Боббі Дод вернув в розпуці до Полі і розповів їй про своє побачення з Фосом. Він все ще не тратив надії, але покладав її не так на методу директора, як на саму копальню. Він думав, що такий пройдисвіт, як Петер Фос, не видержить там довго. Врешті лишалася ще надія на підкуплення директора.

Вже чотирнацять днів випробовував директор копальні свою методу на Фосові, але бажаного наслідку не було. Навпаки, з кожним ранком він ще веселіше махав своєю лопатою і висвистував задоволено під носом. Тільки кайдани на руках і ногах перешкаджали йому при праці.

Метода, яка не хотіла принятися у нього, полягала власне в тому, щоб перевозити велику купу гною з одного кута великого тюремного подвіря на другий. Скоро тільки ціла купа гною опинилася на новому місці, приходив наказ перенести її негайно назад на давнє місце.

Коли-б тільки всього! подумав Петер Фос і став возити, возити, возити.

Трицять сім разів він перетаскав цілу купу з одного місця на друге, не показуючи на велике невдоволення директора найменших слідів духової або фізичної ненормальности.

„Чекай, хлопче!" бурмотів директор за вікном свого бюра, звідки він наглядав за правильним виконуванням своєї методи. „При тисячному разі ти певне луснеш головою об мур!"

Але Петер Фос возив невсипуще далі. При пятьдесятому разі робота видалася йому трохи скучною.

Дод відвідував час до часу директора і приносив йому завсіди декілька пляшок горівки.

„Починається!" крикнув одного дня директор і потягнув Дода до вікна. „Дивіть, він працює вже далеко швидше. Ця надзвичайна поспішність є перший симптом божевілля. Тепер справа з ним буде йти велитенськими кроками наперед, властиве в долину. Сьогодня вечером він буде мати напевно перший напад божевілля".

Дод зморщив чоло. Зверху він сміявся з методи. Але тепер він побачив, що, коли її продовжувати без перерви, то вона мусіла остаточно принести бажані наслідки. А божевільний міліоновий злодій цілком не входив у його програму. Крім того Петер Фос, судячи по його дотеперішних вчинках, мав рішучу склонність до божевілля. Тому Дод рішив виявити тепер всю правду.

„Цей Іван Базаров це міліоновий злодій Петер Фос із Сен Люіс!" заявив він директорові.

„Я знаю!" відповів директор вдоволено, вихиляючи чарку горівки. „Мій приятель із Владивостоку писав мені про се. Ви нігіліст і маєте гроші. Скільки дасте за свого приятеля?"

„Скільки хочете?" спитав Дод, не стараючися перечити.

„Сто тисяч рублів!" відповів директор добродушно.

„Багато грошей!" відповів Дод пригноблено. „Але я постараюся роздобути їх. Половину зараз, а другу половину, як цей чоловік буде вже поза небезпекою на кораблі.

„Принесіть наперед першу половину!" сказав директор, попиваючи горівку.

„Добре!" відповів Дод, надумавшись. „Але наперед я мушу побалакати з тим чоловіком".

„Нащо?" спитав директор, підносячи недовірчиво брови. „Я дуже не рад, коли моя метода переривається".

„Ви вважаєте мене нігілістом!" відповів Дод спокійно. „Я не є нігілістом таксамо, як і той Іван Базаров на подвірю. Пустіть мене до нього. Сподіюся, що він вже доведений до того, що скаже нарешті, де сховані вкрадені міліони".

„Хаха!" зареготався голосно директор. „Який дивак з вас. Цей чоловік мав би вкрасти два міліони? Ви хочете це вмовити в мене? Чи був би він тут, як би він не був Іван Базаров? Він жеж сам каже, що він Іван Базаров. Чи я маю вам більше вірити, як йому? Будете говорити з ним, як дістану перших пятьдесять тисяч, скорше ні".

Дод вернув назад до Полі і став радитися з Полі, яка цілком погоджувалася на плян підкупства. Джім Стокс мусів дати гроші. Трудности були в тому, щоб переконати його про потребу такої великої суми без того, щоб у російським телеграфічним уряді не викликати підозріння. Дод даремне ламав собі над тим голову.

„Дайте сюди!" сказала Полі, взяла від нього перо і написала: „Стокс і Яркер, Сен Люіс. Негайно пятьдесять тисяч долярів. Полі Фос".

„Це має вистарчити?" скрикнув Дод здивовано.

„Сподіюся!" засміялася вона. „Можемо спробувати".

На другий день вечером прийшла відповідь: „Гроші в Ніколаєвську Сибірський Банк". Дод і Полі поїхали негайно туди, щоб забрати гроші. Полі задержала половину грошей.

Директор копальні ждав. Він взяв пропозицію цілком поважно. Він думав сховати наперед до кишені перші пятьдесят тисяч нігілістичних грошей, потім старатися добути не тільки другу рату, але по змозі ще більше, не випускаючи Івана Базарова. Колиб це не вдалося, він хотів уможливити, що-правда, арештованому втечу, щоб дістати других пятьдесять тисяч, а потім казати зловити не тільки самого Івана Базарова, але ще й його приятеля. Для цього не треба було навіть козаків, це могли зробити його тюремні сторожі. Тоді не треба було справі надавати більшого розголосу. Потім він думав обидвох нігілістів так довго мучити, поки не видушить з них останньої копійки, далі піти у відставку, і переселитися до Ніцци, поручивши обидвох нігілістів тепло свому наслідникові.

Натомісць Дод мав цілком инший плян. Він брав справу теж надзвичайно поважно. Тільки йому здавалося, що пятьдесять тисяч повинно вистарчити. Трудности цілої акції він бачив не в особі директора, тільки в особі Петера Фоса. Добровільно він не дасть себе звільнити.

Одначе в нього був знаменитий плян, як усунути цілковито волю Фоса. Це був найважнійший пункт в його докладно передуманім пляні.

Тимчасом директор став поволі тратити терпіння і займався міжтим доглядом за Іваном Базаровим, що таскав вже купу гною через подвіря чотириста шістьдесять третій раз.

Під той час увійшов Дод до директора і виплатив йому без довгих вступів перших пятьдесять тисяч рублів.

„Спасибі!" сказав директор і сховав гроші до кишені. „Тепер можете піти до нього".

„О, це не так спішно!" відповів Дод, переконавшись крізь вікно, що Петер Фос ще не переступив границі божевілля. „Я радо підожду на наслідки вашої методи. Мені навіть бажано, щоб ви вдягли його в каптан. Коли це може статися? Мені це треба знати, щоб я міг забрати його возом. Я відвезу його до Дуї, а звідти поїдемо пароплавом, що відходить до Японії. Маєте тільки постаратися, щоб його втеча не була відкрита скорше, як на третій день".

„А друга рата?" спитав лакомо директор.

„Других пятьдесять тисяч дістанете на третій день після видачі!" відповів Дод спокійно. „Вам виплатить їх дама, що є зі мною. Вона віддасться сьогодня пароплавом".

Нишком думав собі Дод забезпечитися ще більше і не везти Фоса до Дуї, а простісько до японського кордону. Він сподівався, що в Японії його визнають за американського детектива, не за нігіліста.

Директор погодився на все і запропонував нарешті, що він покличе міліонового злодія до бюра.

„О", крикнув Дод, встаючи з місця, „Ви хочете перервати свою методу? Це була-б шкода. Тоді мені треба було-б довше ждати. Дозвольте, що я сам зійду до нього і переконаюся, як далеко він дійшов".

Через хвилину Дод підступив до Фоса.

„Петер Фос!" промовив він, заступаючи йому дорогу. „Де ви сховали міліони?"

„Міліони?" відповів Петер Фос по англійськи і сів добродушно на тачку. „Я припускаю, що вони в цій купі гною, і тому риюся в ній. Я найду їх напевне, як не збожеволію скорше".

„Це й є ціллю вашого занятя!" пояснив йому Дод. „Директор видумав цю методу на те, щоб передавати божевілю невигідних і небезпечних злочинців".

„Ось така чортова штука!" відповів Петер Фос, навіть не скривившися, бо він бачив, що з вікна дивиться директор. „Я це давно припускав. В кожнім разі я вам дуже вдячний, що ви звернули мені увагу на цю небезпеку".

„Є дуже простий спосіб, щоб показати вашу вдячність", сказав Дод принявшись.

„Я знаю", відповів Петер Фос. „Але я справді не знаю, де ці міліони. На жаль, ви мені не вірите. Коли-б ціла земля була одною купою гною, містер Дод, я дав вас перерив би її з верху до споду, щоб тільки найти ці два міліони".

(Дальше буде).

ДО ВСІХ ДОПИСУВАТЕЛІВ.

Просимо затямити собі:

1. — Дописі писати коротко.
2. — Виразно і читко.
3. — Лиш по одній стороні паперу.
4. — В дописях подавати лиш правдиві вісти.
5. — Писати лише про річи цікаві для усього загалу читачів, або бодай його значної части.
6. — В дописях нікого не перехвалювати без дійсної заслуги.
7. — Не лаяти нікого особисто, ані не нападати, ані не зачіпати.
8. — Не жадати звороту дописі, яку дописуватель написав за кілька мінут (коли її дуже потребує, може у себе оставити відпис).
9. — Не посилати „нагаих" дописий з домаганнєм „сейчас" помістити, бо се звичайно тільки показує, що дописуватель опізнився і хоче, щоб редакція се надолужила.
10. — [illegible]

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Отсим повідомляє своїх членів Бр. св. Ґеорґія, від. 239, що річний мітинґ відбудеться в неділю, дня 20. грудня, в гали Тов. У. А. Горожан, 847 Н. Франклін ул., зараз по Службі Божій. Тому, що є важні справи до полагоди, як також буде вибір нового уряду на рік 1926, проситься членів з Филаделфії і з поза Филаделфії, щоби явилися як оден на означений час. Довгуючі члени мають вирівнати свої вкладки, щоби довг не лишався на рік 1926. Кождий батько повинен заплатити за свої діти в місяці грудни, бо впротивнім разі в місяці січни діти будуть суспендовані. Дальше пригадується членам, що нових членів будесь принимати в грудни і січни без оплати вступного. Неявившийся член заплатить кару $1.00, а урядник $2.00. — Ів. Хмелик, предс.; А. Тоганчин, кас.; Ів. Писечко, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Бр. св. Михаїла, від. 159, повідомляє своїх членів, що річний мітинґ відбудеться дня 27-го грудня в гали церковній, 430 — 7-ма ул. Повідомляєсь контрольну комісію, щоби прийшла обрахувати братські книжко на 19. грудня до церковної галі, о 6-ій годині вечер. Проситься всіх членів прийти на той мітинґ, бо будесь вибирати новий уряд на рік 1926. Члени котрі прийдуть на мітинґ і припровадять нових членів до Бр. і У. Н. Союза, котрих приймесь без вступного, то дістануть надґороду, а котрі не будуть на мітинґу, то заплатять кару. — І. Макута, предс.; М. Камінський, секр.

МЕКАДУ, ПА. Бр. Сошествія св. Духа, від. 7, повідомляє, що звичайний мітинґ відбудесь о 3-ій годині попол. в неділю, 20. грудня, в гали церковній при Вест Блеін Стріт. Проситься всіх членів прибути на той мітинґ, бо суть важні справи до полагодження; будеся роздавати календарі. — Д. Капітула, предс.; П. Пухир, секр.

КАРНЕҐІ, ПА. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 384, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітинґ відбудеся в неділю, 20. грудня, о год. 1-ій попол., в гали парафіяльній, 220 Jane St. Проситься всіх членів прибути на означений час, бо є много справ до полагодження. Буде справозданнє за цілий 1926 рік; будесь роздавати календарі на рік 1926. Довгуючі члени повинні вирівнати свої залеглости на річнім мітинґу. Буде вибір нового уряду на рік 1926. Також будесь принимати нових членів до Товариства і У. Н. Союза без вступного. Проситься, щоб всі члени хоч раз в році прийшли на річний мітинґ. Котрий член відмовить послуху і не явиться, буде караний після ухвали. — Д. Яворський, секр.; І. Смехна, предс.

СМОВК РОН, ПА. Бр. св. Ґеорґія взиває своїх членів, щоби кождий явився на річнім мітинґу, котрий відбудеться дня 20. грудня, і вирівнав свої залеглости. Котрий член неявиться, заплатить кари 2 доляри, а котрий не явиться і не вирівнає своєї вкладки, буде виключений з Бр. і організації. Особливо звертаю увагу тим членам, котрих довги тягнуться з року на рік. Так довше не може бути. Коли братство має істнувати, то кождий мусить сповнити свій обовязок. — Н. Джмелик, секр.

БОФАЛО, Н. Й. Бр. св. О. Николая, від. 127, повідомляє, що річний мітинґ відбудеться в неділю, 20-го грудня у гали церковній зараз по Службі Божій. На мітинґу переведеться вибір уряду на рік 1926 і богато інших справ. Обовязком кождого члена є прибути на мітинґ. Членів довгуючих проситься поплатити довги, щоби не перетягати на слідуючий рік. — Павло Володко, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. св. Володимира, від. 130, повідомляє всіх своїх членів, місцевих і позамісцевих, що місячні збори відбудуться в суботу, дня 19. грудня, в Укр. Нар. Домі, 217 Іст 6-та ул. Ню Йорк. Обовязком е кождого члена прибути на сі збори і вирівнати свої залеглі довги перед річними зборами. Будесь роздавати календарі на рік 1926, за котрі кождий член має заплатити 30 ц. Пригадується тим членам, котрі ще не звернули лістів зі збірок на голодуючих, щоби на слідуючих зборах постаралися ті лісти звернути, ще пригадуеся інтересованим членам, щоби привели зі собою нових членів, бо будесь принимати до Братства після статута, а до У. Н. Союза без вступного. Неявившийся член на зборах підлягае карі після своїх ухвал. — Іван Солтис, пр.; Николай Марків, секр.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Тов. Український Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє всіх своїх членів, що надзвичайний мітинґ відбудеться в суботу, дня 19-го грудня, о год. 7-ій вечером в гали Народного Дому, 72 Моріс ул. Обовязком кождого члена є прибути на означений час, бо є дуже важні справи до полагодження. Члени, котрі еще не вирівнали своїх вкладок по конець цего року, щоби вирівнали свої належитости за похорон члена і за календар У. Н. Союза на 1926 рік, щоби можна замкнути рахунки за 1925 рік без довгів. Член котрий не заплатить своїх належитостий, які довгує за цей рік, на тім мітинґу, буде суспендований. — Антін Онисик, секр.

ЯНГСТАВН, О. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 140, повідомляє своїх членів місцевих і позамісцевих, що річні збори відбудуться в неділю, 20. грудня, в гали церковній на W. Reyen Ave. На сі збори повинні прибути всі члени, бо є важні справи до полагодження. Будеся вибирати новий уряд на рік 1926. Буде справозданнє з цего року. Будесь принимати нових членів до Бр. і У. Н. С. без вступного. — Ф. Нановський, предс.; В. Терлецький, кас.; Іван Кравець, секр.

МИЛВИЛ, Н. ДЖ. Тов. Запороська Січ, від. 347, повідомляє своїх членів, що річний мітинґ відбудеться в неділю, дня 20. грудня, о год. 1-ій пополудни в гали церковній гали на Center Grove Road. Буде вибір нового уряду на рік 1926. Справозданнє касове з 1925 року і другі важні справи до полагодження. Кождий член без услівно мусить явитись на мітинґ під карою 1.00 дол. а урядник 2.00 дол. — Й. Годяк, секр.

ГЕРКІМЕР, Н. Й. Тов. Запорожська Січ, від. 192, повідомляє всіх членів, що річний мітинґ відбудеться дня 20. грудня, о год. 3-ій пополудни, в гали церковній. Неявившийся член підлягає [illegible]

РАРІТАН, Н. ДЖ. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 332, повідомляє своїх членів місцевих і позамісцевих, що річний мітинґ відбудеться дня 20. грудня, о год. 2-ій пополудни в гали під Словенським костелом при Сомерсет ул. Довгуючі члени зволять вирівнати свої залеглі вкладки. Рівночасно відбудеся вибір нового уряду на 1926 рік. Також будесь принимати нових членів без вступної оплати. — Стефан Зайшлий, секр.

АЛЕНТАВН, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147, повідомляє всіх своїх членів місцевих і позамісцевих, що річний мітинґ відбудеться дня 20-го грудня, о годині 1-ій пополудни, в неділю, в гали парафіяльній під ч. 803 Front St. То запрошується всіх членів радників на рік 1926 і справозданнє явитись на сей мітинґ. Буде вибір уряду старого уряду, як рівнож роздаванє календарів. Неявившийся член підлягає карі після статута. Будесь принимати нових членів до Союза без вступного. — С. Мельничук, предс.; І. Заяць, секр.; В. Ракочий, кас.

ГЕЙСТІНҐС АН ГУДСОН, Н. Й. Відділ 6-тий повідомляє своїх членів, що річний мітинґ відбудесь дня 20-го грудня, о годині 2-ій пополудни. Будесь принимати нових членів і дітий без вступу і буде вибір нового уряду на рік 1926. Котрий член не прибуде на річний мітинґ заплатить кари 50 ц., а урядник 1.00. — Комітет.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорожська Січ, від. 342, подає до відома всім членам місцевим і позамісцевим, що місячний мітинґ відбудеся дня 20. грудня, о 1-ій годині попол., в гали церковній. Позаяк сей мітинґ є послідний сего року, проситься членів, щоби довгів не перетягали на другий рік. Також сего мітинґу буде роздача календарів на 1926 рік, за котрі будесь збирати по 30 центів. Припоминається тим, котрі ще ненале уть до нашої організації, що У. Н. Союз приймає без оплати вступного до кінця сего місяця, тож користайте з нагоди. — Гр. Волянський, предс.; Й. Клебан, кас.; І. Маркович, секр.

ІРІ, ПА. Бр. св. Петра і Павла, від. 40, подає до відома своїм членам, що річний мітинґ відбудеться в неділю, дня 20. грудня о 3-тій годині пополудни, Проситься всіх членів явитись на означений час бо є важні справи до полагодження, Буде вибір нових урядників на рік 1926. Неявившийся член на мітинґу заплатить кари 1 дол., а урядник 2 дол. Припімність своїм знакомим, що будесь принимати нових членів до У. Н. Союза без вступного. — Й. Вітковський, предс.; В. Гаврилів, секр.

МАГАНОЙ ПЛЕЙН, ПА. Бр. св. Анни, від. 365, повідомляє, що річний мітинґ відбудесь в неділю, 20. грудня, в гали церковній при Mayzville. Буде справозданнє контрольної комісії та урядників і вибір нового уряду. Неявившийся член заплатить кару 1.00, а урядник 2.00 дол. — Яцко Сокаль, предс.; Т. Цибринський, секр.

ЦЕНТРАЛІЯ, ПА. Бр. св. Михаїла, від. 90, повідомляє своїх членів, що річний мітинґ відбудеся дня 20. грудня, сейчас по Службі Божій в гали церковній. Обовязком кождого члена є явитись на мітинґ. Кождий член має вирівнати свою належитість; в противнім разі буде суспендований і стратить всі права як в У. Н. Союзі так і у відділі. Неявившийся член на річнім мітинґу буде караний після статута. — Теодор Винник, предс.; Ст. Дудун, кас.; І. Чепа, секр.

ПОДЯКА

Филаделфія, Па.

Отсим складаю подяку головному урядови У. Н. Союза за запомогу в сумі $100 для моєї жінки. При сій нагоді звертаюсь до Вас, Браття і Сестри: Хто з Вас чується щирим Українцем і Українкою, а не є членом У. Н. Союза, то негайно вступайте в члени У. Н. Союза, бо наш У. Н. Союз се найкрасша і найліпша і найсправедливійша орґанізація на цілі Злучені Держави. Жадна інша орґанізація не дає таких користий як наш У. Н. Союз за таку малу місячну вкладку. Дорогі Браття і Сестри, Ви мусите зрозуміти, яку користь зробив наш У. Н. Союз для своїх членів на конвенції сього року в Рочестер. Наш У. Н. Союз підніс більшу суму виплачувати за всі каліцтва; наш У. Н. Союз зробив велику користь для своїх членів. Браття і Сестри, яка то велика ріжниця між чужими орґанізаціями а нашим У. Н. Союзом. Наш У. Н. Союз платить членам ізза утрати руки, ноги, ока, пальців і т. д. Наш У. Н. Союз платить підпомогу на кожду невилічиму хоробу. Отож подумайте, Браття і Сестри, що Ви, котрі станете членами У. Н. Союза, то не лише Ваша родина скористає по Вашій смерти, але ще за життя вразі слабости або каліцтва можете дістати підпомогу. Отож, дорогі Браття і Сестри, вступайте всі як один в члени У. Н. Союза, щоб опісля не було запізно. Я від себе желаю У. Н. Союзови найліпших успіхів і в три рази побільшитись від нині за рік.

Іван Сорока.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

УКРАЇНЦІ В РУМУНСЬКІЙ НЕВОЛІ.

У році 1918-му румунське королівство простягло свою владу і на 800,000 українського населення, що заселює північну частину Буковини аж по ріку Серет, північну частину Бесарабії, де воно живе від 10-го століття по Христі яко автохтонне населеннє і далі на мешканців полудневої Бесарабії, які там поселились передівсім в Акерманському повіті.

У північній Буковині живе українське населеннє в компактній масі в числі не меньше 320,000 душ.

У хвилі вибуху світової війни культурний стан Українців на Буковині представляв такий образ:

а) Було около 800 кляс народньої школи з українською викладовою мовою, в яких 40,000 українських дітий користувалось наукою у рідній їм мові. У сих школах працювало 800 учительських сил.

б) Було 8 висших шкіл, а саме: 4 ліцеї, 3 учительські семинарі і одна школа деревного промислу, усі з українською викладовою мовою. У тих школах учило 100 учительських сил, а школи виховували 2,500 учеників і учениць.

в) В черновецькому університеті працювало 5 українських університетських професорів. В сім університеті істнувала катедра української мови і літератури.

г) На території Буковини, яку заселюють Українці, розвивало свою благодійну діяльність около 1,000 культурних товариств (читальні, співочі, ґімнастичні, жіночі та інші товариства).

Сі культурні здобутки Українців знищив систематично румунський режім, що видно із слідуючого:

У цілім краю немає тепер ніодної народньої, середньої, ані висшої школи з українською викладовою мовою. Української мови, рідної мови українських дітий, не вчиться навіть яко предмету науки.

Безперестанні переношення учительських сил нищать їх істнованнє та їх сімейне життє.

Українській молодіжі грецько-православного віроісповідання, яка становить більшість шкільної дітвори, не подається навіть науки релігії в українській мові.

Тому, що українська шкільна дітвора засуджена учитися в румунській, отже для неї чужій мові, тож і висліди науки зовсім не вистарчаючі. Богато гірші наслідки виховання, коли зважимо, що навіть молитва вимовляється не в рідній але в румунській мові.

З висше згаданих товариств з бідою животіє ще лише коло 10.

Військовий стан, який на основі міжнародного права зовсім не оправданий, під яким стогне українське населення, цілковито спинює духовий та господарський розвій Українців на Буковині.

Слід ствердити, що з посілостий, що були призначені на парцеляцію, а яких було всього 10,000 гектарів, 5,000 гектарів зужито на кольонізацію румунськими селянами, яким попризначувано по 5 гектарів землі. Крім того сим кольоністам з боку правительства доставлено господарські будинки та інвентар.

В сей спосіб підкопується господарське істнуваннє українських селян.

Не підлягає ніякому сумнівови, що поступованнє румунського правительства з Українцями Буковини противне договорови про національні меньшости, який заключено в Парижі 9-го грудня, 1919, договорови, який Румунію обовязує.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБО-

ВИЙШЛА З ДРУКУ НОВА ШТУКА ТЕАТРАЛЬНА П. З.

БАНКИТИР УМЕР

комедія з сільського життя на три дії.

Виступає в сій штуці 14 осіб.
Ціна 35 центів.

Замовлення слати до книгарні „Свободи".
„SVOBODA"